

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . f. 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . f. 6.— „ „ „ 9.— za vse leto . f. 12.— „ „ „ 18.—
Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Oglasi se računo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javna zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnništvo** ulica Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprište reklame oče so proste poštnine.

Častitim našim naročnikom

Opozarjamo še enkrat naše čc. gg. naročnike, ki vkljub doposlanim jim poštnim nakaznicam niso še doposlali naročnine za prvo četrtletje, da jim ustavimo list brezpo- gojno, ako tega ne storé saj do 15. t. m.

Zajedno prosimo vse naročnike, ki tega niso storili, da nam dopošljejo naročnino za drugo četrtletje ali saj za tekoči mesec, ker se naročnina plačuje naprej.

Upravnništvo „Edinosti“.

Dvoboj.

Neradi, ali slednjič smo morali povedati svoje menenje o žalostnem dejstvu, da izvestni slovenski akademiki v Gradcu hoté kazati svojo „bravuro“ na menzurah in v dvobojevanju. Dolgo nismo hoteli verjeti temu, kar se nam je zdelo — neverjetno, ali slednjič smo morali verjeti, ker niso hotele prenehati pritožbe.

Mi ne obsojamo samo, ampak — kar odkrito treba povedati to — nam se gnusi ta institucija dvoboja. Obsojati jo moramo, ker nasprotuje tolike naukom naše vere krščanske in našim zakonom, kolikor liberalnemu in modernemu naziranju našega veka in kolikor tudi — zdravemu človeškemu razumu! Čudno res, da se ravno akademiška mladina, ali — da ne bode krivice nikomur — del naše akademiške mladine, torej cvet razumnštva, vnema za institucijo, ki ni nič drugega nego žalostna ostalina iz žalostnih časov predsodkov in nasilja.

Krščanstvo je doneslo človeštvu vir prosvete, ono in jedino le ono oplemenjuje človeška srca; krščanstvo je še danes in ostane za vedno tista vez, ki spaja človeštvo v harmonično sestavljeni organizem. Ako bi lahkomišljeno rušili to vez, porušiti se mora tudi harmonija v človeški družbi in porušenju harmonije sledila bi neizogibno — anarhija. Krščanstvo pa nas uči: „Ne ubijaj!“ A kaj drugega je dvoboj, nego osodepoln korak do — ubojstva! Ubojstvo pa je zopet zločinstvo proti

božji lasti, torej najviše bogoskrunstvo; kajti jemlje bližnjemu ono, s čemer nima nikdo pravice razpolagati, ker je došlo od Previdnosti božje: življenje! O naših posvetnih zakonih niti ne govorimo, tu je ubojstvo zabeleženo med nadhujšimi zločini.

A institucija dvoboja nasprotuje tudi modernemu in liberalnemu naziranju ter — zdravemu človeškemu razumu. Ali sem se res opral pred svetom, ako sem se pokazal močnejega in spretnjega v vihtenju orožja? Ali more prelita kri res oprati krivico, ki se mi je morda res zgodila, ako moram vse svoje žive dni nositi seboj zavest, da sem ukral svojemu bližnjemu najdragocenejši mu zaklad, zdravje njegovo, ali celo življenje? Ali res more dati zadoščenja sablja ali svinčenka? Ne, in stokrat ne! V dvoboju ni izraženo pravo po naših modernih nazorih; pravo, sloneče na npravstveni in etiški podlagi, ampak to je pravo močnejega, pravo nasilja — pravo pesti! To pravo je žalostna ostalina iz žalostnih časov — mlado slovensko razumnštvo, ali se ne sramuješ biti širiteljem srednjeveških institucij, prava iz onih gradov in gradičev, po katerih so praznovali svoje orgije najhujši zatiratelji človeštva. In ti gradovi in gradiči — a priznava bodi, da je bila morda tu pa tam koja častna izjema — sonarodu slovenskemu žalostni spomeniki iz najtužnejše mu dobe, ko mu je bila udušena sleherna sled zavesti človeškega in narodnega dostojanstva! In ti slovenska mladina, naj bi negovala običaje iz onih tužnih časov?!

A kri se nam mora strditi v žilah, ako pomislimo na dalje, kako malenkostni so često vzroki, ki dovajajo do dvobojev, do preliivanja krvi, do — ubojstva! Nepremišljena beseda, izgovorjena v hipnem razburjenju ali pri čaši vina — in drugega dne je morda prijatelj ubil svojega sicer najboljšega — prijatelja! Tudi proti zdravemu človeškemu razumu je institucija dvoboja. Denimo — česar pa ne pripoznamo nikdar — ali denimo, da bi bila sablja ali svinčenka res opravičena kazen, oziroma zadoščenje za prebito krivico. Ako bi hoteli tudi pripoznati to, imel bi dvoboj zmislja le v tem slučaju, ako bi imeli jamstvo, da pade v dvoboju isti, ki je storil krivico in da zmaga oni, ki je

bil žaljen. Ali mislimo si nasprotni slučaj, da je namreč zmagal oni, ki je storil krivico in da je padel oni, ki je bil žaljen! Ali je oni, ki je storil krivico, res opral svoj madež s tem, da je ubil onega, kojemu se mu je dogodila krivica? Ali je postal poštenjak potem, ko je pregrešku proti tuji časti pridružil se zločinstvo proti življenju, zločin — ubojstva? Ta slučaj naj si predloči naša mladina in takoj jej mora stopiti pred oči vsa nezmisljenost institucije dvoboja.

Po naših krščanskih, novodobnih, modernih nazorih imamo drugih sredstev za kaznovanje onega, ki nas je žalil v svoji zli volji; dokažimo mu se svojim vedenjem, se svojim vzgledom, se svojim močkim ponosom, da je naš moralni nivo visoko nad njim; in če že ni drugače — a to le v slučaju neizogibne potrebe — pojdemo k sodišču iskat zadoščenja! A ponavljamo še enkrat: najplemeniteje maščevanje je ono, ki si je damo sami po svoji npravstveni in etiški vrednosti. Dvoboj pa ni drugega nego moderno pretepanje in — klanje.

Mi nismo prijatelji nemških vzgledov ali v tem slučaju bi že prosili gospódo poslance — ne le slovenske —, naj posnemajo vzgled nemškega parlamenta, ki je ravno te dni neobično energijo zastavil sekiro, da zatré krivično institucijo dvoboja celó v vojaštvu — kjer imajo še posebno stroge nazore o „varovanju časti“.

Vemo, da bode nekoliko zamere vsled teh naših izjav; ali nam ne dopušča vest, da bi molčali, ko vidimo nevarnost, da bi se tudi v naš nedolžni narod ukoreninila toli kričeča krivica. Mi moramo čuvati našo učečo se mladino, našo nado; ista naj se vnema za napredek in idejale naroda, ne pa za srednjeveške institucije! V srednjem veku vidimo Slovenci le svoje mrtvilo, svojo sramoto; svoje življenje pa v — bodočnosti.

„Slovstveno terzitivstvo“.

(Dopis.)

„Nikdar in z ničemer zadovoljnih zabavljačev in zlobnih, a osebno lenih, često celo nevednih in nezmožnih kritikunov imamo namreč baš malo-

je baron najmehkejšim svojim glasom, ter jo pri- držal za roko.

„Prav nič gospod, največjo uslugo mi storite, ako se mi umaknete s pota.“

Dekle je govorilo pogumno, odločno. Baron je osupnil, odgnati se vendar ni dal. Kolikor bolj prezirljivo se je kazalo dekle do njega, tembolj mu je ugajalo.

„Ej golobičica, ne bodi kruta, mhé, tudi ne tako ošabna! E, misliš, da ti storim, e, kaj žalega, ej?“ Vjel jo je za roko in jej nataknil na mali, drobni prstek svoj zlati prstan. Deklica mu ga je hotela vrniti, a on jej je držal roko sklenjeno. Stopal je poleg nje v breg med mladimi jelkami. Prišla sta v goščavo.

„Gospod pustite me, meni se mudi!“

„Poljuba bi prosil, samo enega poljuba, dekle zlato!“ Razburjeno je to izrekel baron, na to pa je po sili pritisnil svoje ustni ob dekletove. Dekle je zakričalo, umaknilo se, voda pa je pljusknila po plemenitašu, izvršivšemu ravnokar kaj neplemenito dejanje.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

2

Plemenita kri.

Slika. — Spisal Srečko.
(Dalje)

Po bregu od vasi čulo se je rahlo stopanje, vmes pa tihotno peta pesenca. Koraki so bili nagli, a vendar mehki, glas dekliski. Baron je vsklonil glavo in poslušal napeto pozornostjo. Iz gošče je priskakljala mlada deklica, oziraje se okrog, a boječe kakor srna. S škafo pod pazduho hitela je k studencu in zajemala iz istega vode. Barona ni opazila na klopi, bilo je že preveč tema. Nalila je že skoro do vrha, kar se je zganila nenadoma in kri jej je zastala. Baron se jej je približal potihoma in jo na lahko prijel okrog pasu.

Mesec prilezel je izza gorá in čarobno razsvetlil dolinico. Srebrno-čisto videl se je njegov odsev v studencu. Deklica se je ozrla, spoznala je gospoda iz grada in zona jo je oblila.

„E nič se me ne boj punica, zastrašiti sem te hotel, e malo vode bi prosil“, izgovarjal se je plemenitaš. Kazal se je nad mero prijaznega, ven-

dar pa ni hotel odstraniti svojih rok od dekliskega života. Deklice je bilo sram. Na misel jej je prišlo, kajče bi jo kdo opazil po noči, na samem, v pre-prijaznem občevanju z grajskim gospodom. Zajela je hipno korec vode, ponudila mu jo molče, izvila se mu iz rok in zrla v tla. Slastjo je požiral baron hladno vodo va-sé, z očmi pa je pohotno opazoval krasni obrazek, po katerem se je bila ravnokar razlila prijetna rudečiča. Oči so se mu žarile in spoznal je baron, da niso vse kmetijce tako uma-zane, kakor je sodil o njih do sedaj. Lasje, oči, roke, život, aj, vse je bilo na deklici tako fino, da jo je kar občudoval baron Listha.

„E hvala, hvala, e“, tlačil je baron v slabi slovensčini in žal mu je bilo, da se ni bolje priučil našinščini. Deklica je molčala ves čas. Nalila je vode do vrha, in zadevši si škafo na glavo, je hotela oditi molče. To je osupnilo barona. Jezilo ga je, da se kmetica prav nič ni menila zanj, dasi bi bila morala ceniti prijaznost takega gospoda.

„E, kaj naj ti podarim za to?“ vprašal jo

številni Slovenci toliko, da bi mogli postreči z njimi še enemu takemu narodu.

„Tako čitam v 5. št. vrlouredovanega „Ljub. Zvona“ na str. 315—316. V isti številki pa se poslavlja od listovih čitateljev in — „sploh od slovenskega občinstva“ v dnu svoje blage in za narod čuteče duše globoko užaljeni mož, pesnik in pisatelj, ki je že pred tridesetimi leti z največjimi žrtvami, pa — hvala Bogu! — tudi z najboljšimi vspehi oral ledino slovenskega leposlovja, poet, čegar vpliv zasledujemo v vseh literarnih strokah... poslavlja se od nas literat-prvak: Josip Stritar. V zadnjem, s prav srčno krvjo pisanem „Dunajskem pismu“ zavrača namreč pisatelj z nenavadno, a dobrodejno rezkostjo neke napade in podtikanja, odgovarja na zasmehljive kritike ljudij, ki niso vredni, da mu pobrišejo prah raz črevljev, ter končuje tako-le:

„Homerjevega Terzita poznate, tistega hudobnega, napihnjenega in širokonosnega vpijata, ki nam ga pesnik tako izvrstno popisuje. Bere se to kaj prijetno; ali v življenju Terziti niso prijetni; da, če prevladajo, so prava nesreča narodu, kakor vrabci sadnemu vrtu. To so ljudje, ki se niso ničesar učili, vsaj korenito ne, pa vse vedo. Sami podlo misleči in čuteči, si človeka še misliti ne morejo plemenitega. Z nekimi pobranimi frazami slepe in begajo nerazsodno občinstvo. Tej svojati se je treba v bran postaviti; vsi plemeniti možje, ki resnično in iz srca ljubijo svoj narod, se morajo združiti zoper njo. Gorje, ko bi to terzitovstvo zavladovalo po deželi in strahovalo poštene ljudi! Terzitov je povsod, povsod so nevarni; povsod jim je treba napovedati vojsko, jih v strah prijeti, ugonobiti ali jim vsaj sapo zapreti. S puško seveda se ne sme iti nad-nje, kakor nad vrabce; tudi tega ne bi jaz ravno priporočal, da se strahujejo tako, kakor je Odisej strahoval svojega paglavca, krepko, izdatno, zbranemu ljudstvu na veselje in zadovoljnost. Razen tega pa z vsakim poštenim orožjem in orodjem. Slovstvene Terzite prijeti, v to ste v prvi vrsti poklicani Vi, gospod urednik. Na noge torej, pa nič milosti! Vsaki pošteni bo Vaš zaveznik, in vse Vam bo hvaležno“...

Tako piše Stritar in — odlaga pero... Ne umejemo sicer povsem, zakaj se odteza sam temu zares potrebnemu boju proti širčemu se slovstvenemu terzitovstvu; ne umejemo, zakaj sam ne vodi tega boja, v kar ga usposoblja njegov ugled, njegova slava, njegovo spretno, ostro pero... toda, če „pomislimo“ — tako piše g. urednik, prof. Bežek — „da je Stritar sedaj zopet, a ne prvič, žel pikre žalitve za najblagohotnejše pisateljevanje, sedaj ne moremo drugače, nego da uvažimo njegov ukrep“. — Slovstveni Terziti so nam pokopali pri živem telesu našega nedosežnega lirika, Simona Gregorčiča, — slovstveni Terziti so nam udušili jedinega dramatika, dr. Jož. Vošnjaka, — in isti Terziti so nam smrtno užalili našega največjega pisatelja in estetika, Stritarja. Pa še ne mirujejo! — Kakor lačni kmeti psi popadajo vsakega mimogredočega potnika; tako zgrabijo naši Terziti vsakega literata, ki si upa dvigniti malo višje glavo in ki se ne uklanja njegovemu ukusu. Ljudje, ki sami niso zmožni sestaviti navadnega članka; ki so se v svojih literarnih diletantskih poskusih le blamirili; ljudje, katerim ni dala stvarnica ničesar razen nesramnosti in drznosti, taki pljujejo na naše pisatelje ter jih — ubijajo! S svojimi umazanimi rokami brodirajo celó po privatnostih, intimnostih tega in onega narodnega delavca, stikajo za mladostnimi vragolijami in pustopašnostmi, utikajo celó v — ljubavna razmerja svoje neumite nosove, da le morejo zadostno napasti in napojiti svojo „Muzo“: kroniko škandalov, in da mahajo potem z njeno pomočjo po svojih žrtvah.

Komur je dana prilika, občeovati osebno in redno z našimi literati, ta bo strmel, zgrozi se, ko bo čul, kake spletke umejo naši Terziti, kakšnih sredstev se poslužavajo naši kritikastri... Zares čuditi se moramo, da more vstrajati kak slovenski pisatelj mej dežjem gnilih jajec, blata in batina na svojem mestu, boré se za čast in napredek naroda, celih trideset let, kakor n. pr. naš Stritar! —

Vsak pošten Slovenec pa mora tudi priznati, da k takemu početju ni možno več molčati. Sicer

nam ugonobe že v kali vsak literarni naraščaj!! Pisatelji sami se ne morejo braniti, ker nočejo biti lastni advokati, pa ker sami ne čujejo vseh — Terzitov. Komur pa je za to, da ubranimo svoje slovstvo novih slučajev — à la Gregorčič, Vošnjak, Stritar — ta naj stopi v falango proti terzitovstvu! Pobijajmo vsako hudobno intrigiranje in nečastno zahrbtno spletkarenje! Postavimo se po robu vsakomur — kadar blati naše požrtvovalne pisatelje! Potezajmo se za uvedenje stvarne, mirne, trezne kritike ter uničujemo kritikasterstvo, izvirajoče iz zavisti, osebnosti in zlobnosti. Bodimo veseli, da imamo vsaj jeden leposloven list, ki se more ponašati z mladimi talenti, katerim Aškerc in Stritar — (torej literata-prvaka) — prorokujeta „lepo prihodnost, slovenskemu narodu v čast in veselje“ (Lj. Zv. IV. št. platnice in V. št. 279.), list, ki ima v prof. Bežku najvrlejšega urednika, list, ki zastopa najnaprednejša in najsvobodnejša načela! Navdušujmo svoje pisatelje in poppirajmo svoj list! — Ne spimo in trpimo pa, da nam kar čez noč preplavi vso slovensko zemljo — gnusno terzitovstvo! — Iv. Šk—lj.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 11. maja 1896.

Avtentičnost slovanskega jezika na Primorskem. Znano je, da se naredbe in odločbe višjih sodišč priobčujejo strankam na Primorskem, če je bila uloga italijanska, edino le v italijanskem jeziku, če je bil uložen slovanski akt, pa na prvem mestu v nemškem in na drugem v slovanskem jeziku. Ta razlika, ki se dela med italijanskim in slovanskim jezikom, katerima obema je v državnih osnovnih zakonih zajamčena ravnopravnost, ker sta od dežele in države priznana kakor deželna jezika na Primorskem, je velevažnega pomena, — skritega in ne vsakemu pristopnega.

S tem namreč noče se pripoznati materialne vrednosti gledé na zmožnost slovanskega jezika za reševanje aktov pri kolegijalnih sodiščih, ker se slovanskemu jeziku odreka avtentičnost ter se ga smatra le sekundarne važnosti, ko gre za priobčenje akta stranki.

Izgovor, da ni sposobnih močij, je prazen, ker zadostuje vendar dostavljanje aktov v onem jeziku, v kojem so bili uloženi; s takim uradovanjem bi pač zavrnila viša sodišča vsako sumničenje, kakor da bi ne hotela priznati avtentičnosti slovanskemu jeziku. To priziranje je tem občutnejše takrat, kadar se rešuje akt, bivši obravnavan v slovanskem in italijanskem jeziku; v tem slučaju namreč zaseda mesto avtentičnosti italijanski jezik, ker odpada rešitev v nemškem jeziku. Na prvi pogled videti je tako reševanje dvojezičnega akta nesumno, — celó prijetno; ako pa imamo pred seboj na eni strani slovanski akt rešen v nemškem in slovanskem jeziku, ter italijanski akt rešen samo v italijanskem jeziku, — na drugi strani slovanski in italijanski akt rešen v poslednjih obeh jezikih, — takoj zapazimo, da pri dvojezičnem aktu zavzema avtentično mesto italijanski jezik. Seveda se nam poreče, da pri višem sodišču v Trstu je italijanski jezik notranji jezik ter da iz tega izvira ona anomalija; ali, da pridemo zopet na prvo, saj toliko so opravičene naše pritožbe, da bi se ono preziranje našega jezika zakrilo s tem, da bi se slovanski akti reševali in priobčevali strankam edino le v slovanskem, ne tudi in na prvem mestu v nemškem jeziku, kateri vendar ni notranji jezik pri tukajšnjih kolegijalnih sodiščih!

Zakaj da je italijanski jezik pri naših kolegijalnih sodiščih še vedno notranji jezik ter zakaj da se člen XIX. osnovnih zakonov, ki je vendar poznejšega datuma nego ona stara naredba, s kojo se ja uvel italijanski kakor notranji jezik, — še vedno ne izvršuje, je pač vsakemu umevno z ozirom na današnji pritisk tujih narodov na avstrijske Slovence in na politično položenje poslednjih.

Državni zbor. Ali smo morda tudi mi jeli posnemati francoske vzglede? Minole sobote je poslanska zbornica razpravljala zakon o rudniških nadzornikih in sicer ponovno, ker je gosposka zbornica nekoliko spremenila obliko zakona, kakor jo je določila v prvi poslanska zbornica. A v soboto je poslanska zbornica odklonila spremembe

gosposke zbornice. To je res redek slučaj. Torej tudi mi imamo tu mal konflikt med gosposko in poslansko zbornico, kakor na Francozkem med senatom in komoro. Razlika je namreč ta, da poslanska zbornica hoče, naj bodo rudniški nadzorniki neposredno podrejeni ministerstvu poljedeljstva, dočim hoče gosposka zbornica, naj bodo podrejeni rudniškim poglavarstvom. Za ministra poljedeljstva, ki se je posebno toplo potezal za sklepe gosposke zbornice, je sobotni sklep poslanske zbornice vsakako jako neprijeten dogodek.

Zatem je vsprejela poslanska zbornica penzijski zakon državnih uradnikov kakor ga je premenila gosposka zbornica. Z ozirom na željo uradnikov — in ta želja se nam vidi jako naravna — da bi se najprej uravnale plače in potem še le naj bi se naložila bremena novega penzijskega zakona, izjavil je minister, da je uravnava plač že v tiru, ali vlada da ni mogla predložiti do sedaj predloge za pokritje povečanih stroškov, kar pa je le vprašanje časa. No, je vendar tako kakor smo rekli mi: odložitev! A kakor rečeno, zbornica je pritrdila premembam gosposke zbornice in tako bodo vdove uradnikov iz prvih treh razredov dobivale po 3000 gld. mirovine, dočim je poslanska zbornica sklenila prvotne pokojnine 3000, 2600 in 2200 gld.

Zatem je naznanil predsednik, da bode prihodnja seja v ponedeljek in se bode nadaljevala razprava o davčni prenosovi. Temu sta se sicer uprla posl. dr. Kaizl — ki je želel naj se poprej reši zakon o domovinstvu — in posl. Dipauli, ki bi hotel, da pride popred na vrsto zakon o uravnavi zemljiško-davčnega katastra, toda večina zbornice je zavrgla ta dva predloga ter se izjavila za predlog predsednika oziroma vlade. Finančni minister je menil, da si z dognanjem davčne prenove zbornica postavi najlepši spomenik, mi pa hočemo čakati, kaj porečejo davkoplačevalci o tem spomeniku.

Italijanska poslanska zbornica vsprejela je v svoji seji dne 9. t. m. kredit za vojno v Afriki, a zajedno izrekla je nekako zaupanje vladi s tem, da je glasovalo izmed 420 prisotnih poslancev 278 v prilog vladi, a proti njej glasovalo je le 33 poslancev. V seji je bilo izjav, zelo značilnih za mišljenje irredentovskih krogov, zatorej objavimo nekoliko podatkov iz iste v prihodnjem izdanju, ker nam preobliča družega gradiva ne dovoljuje storiti tega že v tem izdanju.

Različne vesti.

Imenovanja pri pošti. Poštnimi asistenti so imenovani: Podčastnik Fran Dolnec in kralj. mornarskega krđela; računarski podčastnik I. razreda Viktor Weber c. in kr. pešpolka št. 97 ter podčastnik Dominik Brenčič c. in kr. mornarskega krđela, vsi trije za Trst; podčastnik Josip Bragatsch c. in kr. mornarskega krđela za Pulj; računarski podčastnik I. razreda Ernest Schante c. in kr. divizijskega topniškega polka št. 7 za Opatijo, narednik Isidor Tylli oskrbovalnega magazina v Krakovem pa za Gorico.

Iz naših društev. Očni zbor „Delalskega podpornega društva“ se minolo nedeljo ni mogel vršiti, ker ni došlo zadostno število članov. Zatorej bode občni zbor tega društva prihodnjo nedeljo t. j. dne 17. t. m. v telovadnici „Tržaškega Sokola“ (na vogalu ulice Amalia in Farneto) ob 4. uri pop. Odbor opozarja družabnike, da bode (v smislu društvenih pravil) zbor sklepčen ob katerem koli številu udeležnikov.

Minolo nedeljo bil je tudi občni zbor „Tržaške posojilnice in hranilnice“. Poročilo o tem obnem zboru priobčimo tekom tega tedna.

Ženski podružnici sv. Cirila in Metoda daroval je g. kurat Jaklič 4 krone. Iskrena mu hvala. — Za mrzel poljub „nekdo“ 2 kroni.

Drug lep vzgled. — Pišejo nam zopet iz Gorice: Starosta „Goriškega Sokola“, g. Andrej Gabršček, odstopil je v korist sokolski blagajni 80 gld., ki so mu bili določeni v nagrado za njegovo delovanje pri „Goriški ljudski posojilnici“. V isti namen je odstopil od svoje ravnateljstvene nagrade znesek 25 gld. tudi gosp. Fran Ferfila. Posredovanjem nesebičnih ravnateljskih članov „Goriške ljudske posojilnice“ dobil je „Goriški Sokol“ zabeleženja vredni znesek skupno 130 gld. le iz

jednega vira. Ta znesek pride pa „Sokolu“ prav dobro ob času, ko so mu začeli ovirati delovanje na narodnem polju izvestni krogi svojim pisarenjem v „Primorskem Listu“ in katerim se je pridružil tudi dosedanj rodoljubni slovenski gostilničar, odpovedši mu uporabo dosedanje dvorane, ker jo potrebuje za svoje sviloprejke. Iz vseh teh vzrokov je „Goriškemu Sokolu“ dobro došel vsak poslani mu, tudi najmanjši dar v znak spodbude na trnovi poti v doseganje glavnega mu smotra: probujati za slovenski rod zaspano mladino v Gorici in nje okolici. Ako želi doseči to svrhu — in dokler si ne zgradi Goriški Slovenci svoj „Narodni Dom“ — mora si omisliti „Goriški Sokol“ nove, „Sokolu“ primerne prostore, katerih pa ni na razpolago v Gorici. Če jih želi sploh doseči, bo to stalo velikih žrtev, kojih pa ne zmore sam, marveč le sodelovanjem onih goriških rodoljubnih krogov, katerim ni rodoljubje le na jeziku — a takih je, žal, zelo pčilo število. Bodi presrečna hvala v imenu obdarovanih Sokolašev, toliko „Goriški ljudski posojilnici“, kakor skupnemu telu, seosebno pa imenovanima nesebičnima rodoljuboma!

Ker ne cvetó cvetice v gmotnem pogledu tudi „Tržaškemu Sokolu“, ki pa kljub temu sijajno uspeva seosebno v poslednji čas — ne bi škodovalo, ako bi se slovenski imovitniki spominjali i vašega telovadnega društva, kojega potrebo umé ceniti le oni, ki pozna socialno gnilobo v mestu tržaškem in ki umé vernim in rodoljubnim srcem, trezno in brez strastij, presojati vse nevarnosti, kojim je izpostavljena mladina v mestu tržaškem, toliko v narodnem, kolikor tudi v moralnem pogledu. Kolikor jaz poznam razmere v vašem mestu, lahko trdim, da je Vaša sokolska telovadnica pravi hram kreposti in čednosti, zaščitnica slovenski mladini pred nebrojnimi nevarnostmi.

Gospodje, ki toli pridno mečejo kamenje v naša sokolska društva, naj bi si vendar enkrat ogledali razmere, kakor so v resnici in potem bi sodili drugače. Nočemo trditi, da naša sokolska društva vzgajajo same sv. Alojzije, ali to lahko rečemo, da narod slovenski bi bil vzgleden v moralnem pogledu, ako bi se ne kvaril nikjer drugje kakor v naših sokolskih društvih.

„Sokolaš“.

Opomba uredništva. I mi smo hoteli povzdigniti svoj glas proti nečuvnemu podtikanju, kakor da bi naša sokolska društva širila nemoralnost in zadrževala mladino v izpolnjevanju nje verskih dolžnosti; toda opustili smo to misel, uverjeni, da ne mine mnogo časa, ko ljudstvo naše, se svojim zdravim razumom, pogodi samo prave vzroke temu nasprotovanju. Res ne kaže prepirati se z izvestnimi gospodi; komur je nasprotovanje začetek in konec lastnega programa, ta se seveda ne da prepričati, ker se noče izneveriti temu svojemu — programu!

Le to moramo zabeležiti, da se pri „Tržaškem Sokolu“ nikdar ne vrše telovadne vaje ob nedeljah in praznikih; ako pa je kaka veselica, urejeno je vse tako, da ni nikdo zadržan vršiti svoje verske dolžnosti. Seveda nam porečejo gospodje: tudi teh veselic ne treba, mladina naj raje ostaja doma! Vse lepo. Ali mi prepuščamo mirnim srcem sodbo prečastiti duhovščini tržaški; velečastiti gospodje naj nam povedo po svoji vesti svoje menenje: ali so ob poznanih obošajih tržaških uverjeni o tem, da bi slovenska mladina tržaška res ostajala doma, ako bi ne bilo sokolskih veselic; ali pa ni morda veliko bolj opravičeno domnevanje, da bi v isti čas zahajala — kam drugam! Kdor hoče, ta nas razume. Ako bi gospodje imeli kaj zmisla za oni poznani rek, da kdor hoče doseči vse, ne doseže ničesar, morali bi uprav z verskega stališča blagoslovljati vsa naša narodna društva.

Mogoč je še jeden prigovor. Izleti na deželo ob nedeljah! I v tem pogledu prepuščamo radi besedo prečastiti duhovščini po onih krajih, kamor-koli je še izletel naš „Sokol“. Velečastiti g. nam pritrdi gotovo, da je „Sokol“ vsikdar celó prosil njih nasvetov, v ta namen, da ne bi se kakor-koli motila služba božja. Sicer pa beležimo zadovoljstvom, da je naše razumništvo uprav te dni dalo jasen odgovor na vse napade: tolike in tako odlične družbe že dolgo

nismo videli v prostorih našega „Sokola“ kakor o zadnji telovadbeni akademiji, in v tej družbi je bila zastopana — prosimo, nikar se ne zgrozite! — tudi duhovska suknja.

Spomlad. Minola nedelja bila je dan, katerega bi moral celó „kritični“ Falb uvrstiti med najkrasnejše spomladanske dneve, ki se morejo porajati ob obalah sinjega morja Jadranskega. Spomlad nastopila je svojo „duhtečo vladu“, narava odičila se je bujnim zelenjem, dasi nekoliko kasno. Prejšnjo nedeljo še pokazal je čmerni april, kakó zna hudomušno posezati s svojimi naliivi v gospodstvo naslednjika mu majnika, toda i aprilova zlobnost umakniti morala se je pred zakoni narave. Nastopila je torej spomlad, polna poezije, ali le prenašlo se bode morala umakniti bližajočemu se poletju. Na tisoče in tisoče meščanov, tudi takih, ki niso prešinjeni pomladno poezijo, hotelo je vendar uživati krasno spomlad zunaj mesta, v Božji naravi. Zaradi tega je vse mrgolelo ljudij po šetališčih, po bližnjih gozdičih, po okolici. Prilčno lepo število ljudstva privredilo je tudi izlete v daljno okolico, bodisi po morju, bodisi po suhem. Parnik „Aquila“ peljal je v Miramar 80 oseb; „Istrija“ v Piran 1171 „Risano“ pa 184; „Santorio“ v Koper 200, „Piranese“ v Izolo 74. — Z južno železnico odpeljalo se je v Kormin in druge bližje kraje 196 oseb, zabavnim vlakom v Nabrežino in Miramar pa 692. Po državni železnici „izletelo“ je v Boršt, Hernelpe in Divačo 306 oseb.

Iz Barkovelj se nam piše: Evo me, g. urednik, da spolnim svojo dolžnost, kakor sem Vam bil obljubil pred mesecem dni. Marsikaj bi imel sporočiti o naši vasi, a za danes mi je naloga le ta, da poročam o naših javnih napisih. Ako primerjamo, kaj so bile Barkovlje pred 10 leti, in kaj so sedaj, vidimo žalosten razloček, vidimo, da se bliščijo sedaj nad prodajalnicami zgolj italijanski, in (kar je še hujše), tudi — nemški napisi. Ako si začnemo ogledavati ob miramarski cesti, imamo priliko videti napis nekega „narodnjaka“, katerega je opominjala „Edinost“ že pred 2 meseci na slovenski napis. Mislite-li g. urednik, da se je odzval vašemu pozivu? Kaj še! Priredil je pač nadpis svoji trgovini, ki se kar blišči ob žarkih solnca. Nadel sem si naočnike, da pogledam, v katerem jeziku je sestavljen ta napis. Čital sem in čital na vse strani, ali ga nisem mogel „preštudirati“. Mimoidočega mladega prijatelja vprašal sem, naj pogleda, v katerem jeziku je nadpis pisan. Odgovoril mi je, da je pisan v nemškem jeziku.

Naj bode temu gospodu v pojasnilo enkrat za vselej, da Barkovlje so na slovenskih tleh, a nikakor ne na germanskih. Za božjo voljo, čemu je vendar nemški napis? Saj ni niti jednega Nemca tukaj mej nami. Par Židov je res naseljenih tu, a radi istih ne treba nemškega napisa. Jaz mislim, da bi dotični gospod mogel sam sprevideti, da je večina prebivalstva slovenskega rodu, torej bi moral tudi staviti nad svojo prodajalnico slovenski napis. Upam, da se sedaj odzove tej prošnji, ter da se kmalu pokaže uzor-narodnjaka s tem, da obesi nad svojo podajalnico slovenski napis, kar bi bilo jako častno in lepo od njega.

Rečeno bodi, da ni jedini ta gosp. trgovec, temveč imamo nižje doli še jednega družega, katerega ste vi, gosp. urednik, opominjali že ne vemo kolikokrat, da živi na narodnih slovenskih tleh. Ali ne koristi čisto nič! Saj pred 8 leti ni niti znal italijanščine, sedaj pa se je je tako lepo naučil, da je še njegovo kraševsko ime premenil v čisto „purissimo“. Kaj bi bilo storiti takim človekom, jaz res ne znam, menda bi bilo najbolje, da ga čisto preziramo ter delamo tako, kakor ga ne bi bilo med nami.

Imam jih še dosti takših „purissimo“, na pr. tudi nekega trdega „Vipavca“, ki ima svojo „elegantno“ gostilno. Tudi ta ne zna, ker se na svoje stare dni ne spominja več, kaj mu je njegova mati pri zibelu pela, in v katerem jeziku. Nam sploh ni žal radi njegovega italijanskega napisa, ker vzlic istemu ostanejo naše Barkovlje slovenske.

Končati moram za danes; v prihodnjic kaj več. —

Stenografsko poročilo govorov, držanih v hrvatskem ali slovenskem jeziku v deželni zboru istrskem. I. zasedanje VIII. volilne periode. Januvar-februvar 1896. Tiskarna Dolenc v Trstu

1896*. Tako se zove knjižica, ki jo je izdalo c. k. namestništvo v Trstu. Posneti je že iz naslova, da je to poročilo o zadnjem zasedanju v deželni zboru v Poreču, v kolikor so posezali v razpravo členi hrvatsko-slovenskega kluba. Na koncu poročila so priobčene interpelacije, stavljene do vlade v hrvatskem ali slovenskem jeziku v zadnjem zasedanju deželnega zbora istrskega.

„Naša Sloga“ opaza o tem poročilu, da ni nikake zveze med temi govori in pa med predmeti, o kojih se je razpravljalo, ker ni povedano, o čem se je razpravljalo. Nadalje opaza isti list, da poročilo niti ne omenja dejstva, da je gospod namestnik prečital tudi par hrvatskih besedij povodom otvorjenja deželnega zbora. Pač pa pripoveduje poročilo, da je vladni zastopnik v zbornici ustajal in odgovarjal na slovenske in hrvatske govore, toda po — italijanski. Slednjič konstatuje „Naša Sloga“, da je v poročilu tudi mnogo netočnosti, zlasti na onih mestih govorov, ki so bila morda neljuba vladnemu zastopniku.

Skušnje učiteljske sposobnosti vršile so se od 4—10. maja t. l. pri c. kr. izpraševalni komisiji v Kopru. K skušnjam oglasilo se je 30 učiteljev in učiteljic. Izmed slovenskih učiteljev in učiteljic bili so aprobirani: g. Biteznič Josip, učitelj pri Voglarjih; g. Trampuz Alojzij, učitelj v Banjščicah, gđna Eržen Fani, učiteljica v Kranju, gđna Šolc Lavra, učiteljica v Devinu in gđna Škrbic Helena, uč. v Škedenju za slovenske in italijanske šole. Za hrvatske ljudske šole: g. Tomažič Lovro, učitelj v Novakih pri Pazinu. — Popolnilne izpite napravila sta g. Pakiz Emil in Rajčič Albert. Vrlim novim učiteljem in učiteljicam želimo vso srečo.

Porotne razprave. Prihodnje zasedanje porote v področju deželnega sodišča tržaškega prične dne 22. junija t. l. Predsednikom porotnim razpravam je določen predsednik deželnega sodišča dvorni svetovalec Mihalj Urbančich, njegovima namestnikoma pa dež. sodišča svetovalca Karol vitez Defacis in Emil vitez Nadamlenzki.

Šagra „Revoltella“ pri Lovcu. Po testamentarnih določbah pok. barona Paskvala Revoltelle bode v nedeljo dne 17. t. m. (god sv. Paskvala) v kapelici letovišča Revoltella slovesna sv. masa zadušnica, popoldne ob 5. uri pa prične (ob ugodnem vremenu) na ravani vstric letovišču obična šagra, ki jo je tudi ustanovil pokojnik. Tu bode glasba, ples in posebno razsodišče delilo bode darove. Ako bode tega dne nepovoljno vreme, bode šagra na binkoštni ponedeljek dne 25. t. m.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 26. min. do 2. t. m. rodilo se je v tržaški občini 72 zakonskih otrok (29 možkih in 43 ženskih) in 20 nezakonskih (9 možkih in 11 ženskih). Razven teh bilo je 5 mrtvorojenih. — V isti dobi umrlo je 94 oseb (53 možkih in 41 ženskih). Z ozirom na število prebivalstva, računano na 161.886 duš, nevštevši vojaštva, pride 29.87 mrličev na vsakih 1000 duš, računši povprečno umrljivost na leto na podlagi števila umrlih prejšnjega tedna. — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 1 sl. ošpic, 2 sl. škrlatice, 5 sl. davice, 1 sl. legarja, 18 sl. jetike, 15 sl. vnetja sópnih organov, 1 sl. kâpi, 2 samomora, 1 umor itd.

Napad na lastno zaročnico. Minolo nedeljo zjutraj dogodil se je v Miljah napad, ki je spravil po koncu vse selo. 38letni dninar Viktor Urbanis iz Videmskega okraja na Laškem, stanujoči v Trstu v hiši št. 23. ulice Molino a vento, bil je zaročen z 22-letno hišino Antonijo Čebule iz Rodika, sedaj stanujočo pri svoji materi in omoženi sestri v Miljah. Odkar biva Antonija v Miljah, jo je Urbanis večkrat obiskal. Tako tudi minolo nedeljo. Zaročnika sedela sta v gostilni pri kozarcu vina in Urbanis je dekletu kazal svoje ženitovanske papirje. H krati sta se zaročenca menda sprla, dekle je skočilo iz gostilne, Urbanis za njo in, dobitveši jo zabodel jo je štirikrat z nožem v glavo, tilnik, hrbet in ledja. Dekle so prenesli v Miljsko bolnišnico. Zdravniški sodili so vse rane toli nevarne, da se — obvezivši rane — niso upali dati prepeljati dekleta v tržaško bolnišnico, ker so se bali, da utegne umreti po poti. Napadalec so zaprli še istega večera organi c. kr. policijskega komisarjata v Miljah.

Poskušen samomor. 18letni Ferdinand Persič, službujoči pri zemljejknjžnem uradu v Lovrani, zavdal si je predsinočnem na Miramarski cesti. Mladeniču so

Perzijski šah in vešala. O umorjenem perzijskem šahu pripovedujejo se razne značilne črtice. Ko se je šah zadnjič mudil v Londonu, obiskal je tudi kaznilnice. Ob tej priliki je želel videti vešala. Ravnatelj kaznilnice je res dal napraviti vešala, da ugotovi željo šahovi. A to ni zadoščalo vladarju perzijskemu, kajti zahteval je, naj tudi koga res obesijo, da bode videl, kako delujejo vešala. Ravnatelj mu je odgovoril, da to ne gre po angleških zakonih, da bi koga obesili, ki ni bil

Petrolej utegne po 12. maju v ceni še pasti.

Fiol: Koks	100 K.	9.50	9.70
Mandoloni	"	—	—
avetlorudeci	"	9.—	9.50
temnorudeci	"	9.—	9.20
kanarček	"	—	—

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse svoje zavarovanja posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in rezerva dne 31. decembra 1893. f. 58,071 673-84

Premije za poterjati v naslednjih letih f. 30,541 700-64

Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1894 f. 169,929.625-03

Plačana povračila:

a) v letu 1894 f. 9,737.614-48

b) od začetka društva do 31. decembra 1894 f. 262,401.706-51

Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodnanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natančnejša pojasnila se dobo v Trstu v uradu društva: Via della Stazione št. 888/1 lastnej hiši.

12—12